

Inventar el possible
Una videoteca efímera
12.05-22.06.2015

JEU DE PAUME

INVENTAR EL POSSIBLE

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA

Inventar el possible

Una videoteca efímera

Hilde Van Gelder
Marta Ponsa Salvador

Una producció
del Jeu de Paume

El 2010 el Jeu de Paume va presentar «Faux Amis» [«Falsos amics»]. La primera edició d'*Una videoteca efímera*, que estava dedicada a la representació de la història al vídeo contemporani, des dels conceptes de memòria, identitat i pèrdua. Les obres seleccionades, que compaginaven el documental amb la ficció, qüestionaven la nostra manera d'entendre la realitat històrica a través de formes narratives que, lluny de voler ser «verídiques», es permetien ser «falsificants».

També és a partir dels conceptes de *narració falsificant* i de *potència del fals*, desenvolupats per Deleuze a *Cinéma 2. L'Image-temps* (1985), que s'ha construït aquesta segona edició. Es proposa explorar l'espai de potencialitats situat entre història i narració –entre *history* i *story*– per plantejar la invenció d'un futur que sobrepassi les fronteres de la utopia. Sense això, la brutalitat del retorn a la realitat pot ser implacable, com va recalcar l'escriptor xilè Roberto Bolaño al seu *Manifesto infrarealista* el 1976: «Somïem utopia i ens van despertar cridant.» Així doncs, les 25 peces presentades a la Videoteca analitzen, amb més o menys humor o sentit tràgic, la nostra perplexitat davant el fracàs de les utopies que es van succeir fins al final del segle XX.

Documentals o ficcions, pel·lícules d'animació, vídeos experimentals o performatius, aquestes obres creades ja en el nou mil·lenni no han tallat, però, el diàleg –sovint intens– amb la realitat, els moviments i els fets del segle anterior. «Inventar el possible» pretén ser, per damunt de tot, un arxiu provisional de vídeos realitzats durant els deu últims anys en contextos i territoris molt variats: des del desert de Kuwait fins a la selva amazònica,

passant pel nord del Canadà, Bangla Desh, el Senegal o Indonèsia, entre d'altres. Les obres seleccionades, que escenifiquen relats tot sovint envoltats de misteri, mostren el període actual amb els seus dubtes i incerteses. La temporalitat d'aquests vídeos també resulta carregada de potencialitats: els artistes expliquen les temàtiques no solament en condicional perfect («això hauria estat»), sinó també, i sobretot, en futur anterior («això haurà estat»), modalitat més capaç de generar desig. Així combinats, aquests dos temps gramaticals trenquen la relació lineal entre passat, present i futur, i la ficció hi preserva un espai d'indefinició.

Vist des de la perspectiva de les temporalitats potencials, el passat pot perdre la seva «veritat històrica» malgrat que aquesta ens sembli tan establerta. Ara ens és permès, doncs, imaginar futurs possibles en l'espectre de l'impossible i inventar un demà més enllà de la utopia. Si aquest projecte interroga la manera com el poder metafòric de la imatge contribueix a la comprensió del món, també invita a preguntar-se si encara és possible trobar models de recanvi o elaborar alternatives. Tots aquests treballs comparteixen l'ambició de mobilitzar noves energies i construir possibilitats imaginatives a l'espera de la seva realització. Destaquem que en llatí el verb *imaginar* té el sentit de «concebre imatges per poder inventar».

Sense formular respostes unívokes, aquests vídeos plantegen preguntes al voltant de problemàtiques que s'encreen constantment: l'empremta de l'educació, la reflexió sobre el concepte de comunitat, la reavaluació del passat o la sensibilitat ecològica.

Wendy Morris ens convida a imaginar una infància més vinculada al món real i que prepari millor per a la vida adulta. Com un emmirallament a la situació del Jeu de Paume, ubicat a la plaça de la Concorde enfront de l'obelisc de Luxor, Theo Eshetu aborda, per la seva banda, les conseqüències que pot tenir en la societat contemporània el retorn recent de l'obelisc d'Askum al seu país d'origen. Si, a primera vista, sembla que el vídeo d'Edgardo Aragón Diaz vulgui despertar la compassió envers els animals d'un zoo, l'espectador no triga a entendre que aquesta obra ens parla més que res de l'alienació de molts éssers humans a Europa. La temàtica potent de la reinvençió d'uns somnis compartits, que es van anar trencant en la dura realitat europea, també apareix a les obres de Mahdi Fleifel, Hayoun Kwon o Daniela Ortiz i Xosé Quiroga. Quant a la pel·lícula de Yang Fudong, sembla que proposi crear una comunitat aïllada en el pensament com una estratègia de vida alternativa.

El fet que la construcció d'una societat solidària, basada en un contracte social just, només pugui resultar d'una voluntat col·lectiva dels ciutadans és justament allò que ens demostra Pauline Horovitz amb un humor agredolç. Perquè no podem baixar la guàrdia davant els espectres de la intolerància, l'imperialisme i la megalomania, sempre presents a les nostres societats. En algunes obres de la Videoteca, com les de Carlos Motta, Peter Friedl, Declinación Magnética, Anxiong Qiu, Atsushi Wada o Allan Sekula, l'amenaça d'aquestes ombres que recorden el passat ens alerta sobre unes atrocitats de les quals ningú no pot dir amb certesa que no es reproduiran. Artur Żmijewski ens confronta amb la bellesa torpadora

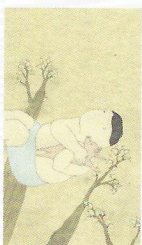
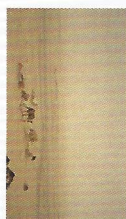
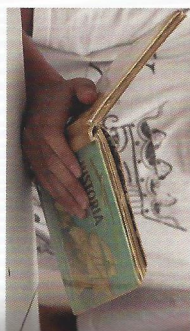
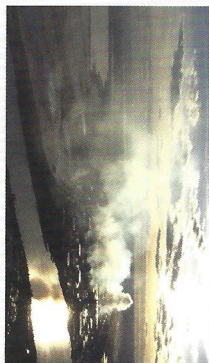
de L'Havana que no s'acaba de desfer dels rastres de l'adoctrinament. Eric Baudelaire ens inicia en una concepció cultural molt diferent dels continguts de les imatges, que està relacionada amb el context geopolític en el qual aquestes imatges es reben. La censura a la qual estan sotmeses ens fa reflexionar sobre la manera d'actuar en funció del valor que se'ls atribueix en un lloc o un altre. De la mateixa manera, Naeem Mohaiemen ens mostra amb quina força i rapidesa els valors poden evolucionar en una societat determinada, mentre que Martin Le Chevallier ens proposa una impactant experiència sociomental.

En «Inventar el possible», diversos treballs tenen en comú el tema del poder paradoxalment reconquistat per la natura, quan la nostra època es defineix cada cop més com la de l'antropocè, és a dir, el període a partir del qual la influència de l'home en el sistema terrestre es torna tan predominant que la natura comença a manifestar reaccions imprevisibles. Tot i així, hi ha situacions esfereïdores que poden tenir un desenllaç reconfortant: la força humana fa pinya en els moments més desesperats, com demostra Ursula Biemann en el cas de Bangla Desh; uns animals són capaços de sobreviure al desert de Kuwait (Wim Catrysse) i els homes no es desanimen malgrat l'apocalipsi que els amenaça (Khvay Samanang). L'obra de Marine Hugonnier ens proposa una reflexió sobre el misteri de la natura i qüestiona la relació purament científica que mantenim amb ella. I Yto Barrada fa del jardí botànic un lloc de meditació sobre la condició humana.

L'altre fil conductor d'aquests vídeos és l'amor als éssers més pròxims –com a les obres d'Els Opsomer, Sirah Foïghel Brutmann o Eitan Efrat.

La immensa potencialitat del vídeo contemporani prové del fet que la tecnologia permet un accés il·limitat a les imatges, les paraules i els sons, amb la seva inesgotable combinació en el moviment de l'obra. L'espectador pot decidir de submergir-se en aquesta dinàmica o de mantenir una mica les distàncies.

Pensada com un dispositiu obert, *Una videoteca efímera* permet visionar els vídeos amb tota llibertat. I en aquesta constel·lació variable, pot haver-hi un encontre gràcies al qual podrem mirar la història i la realitat actual d'una altra manera i imaginar un futur compartit. Un futur que potser no es materialitzi perquè no deixa de ser condicional: dependrà de si les potencialitats es realitzen o no.

INVENTAR
EL POSIBLE

Edgardo Aragón Díaz

Nascut a Ciutat de Mèxic el 1986. Viu i treballa a Oaxaca, Mèxic.

En moltes de les seves obres, Edgardo Aragón Díaz agafa com a punt de partida vivències i records personals que utilitza per replantejar determinats esdeveniments, com la masculinitat, la violència o la dominació. Especialment interessat en el tema del païsatge, realitza escenificacions simbòliques que sovint s'emmarquen en llocs concrets i provoquen una reflexió complexa sobre una època i un indret específics. Amb voluntat de reflectir l'augment de les desigualtats entre els països del nord i els del sud, l'artista posa en escena microrelats que revelen mecanismes polítics i culturals més amplis.

Hunter, 2013

[«Caçador»]

Vídeo, color, so, 9 min 34 s

Cortesia de l'artista, Laurei Gitlen Gallery (Nova York)

i Proyectos Monclova (Ciutat de Mèxic)

© Edgardo Aragón Díaz

Vídeoinstal·lació presentada inicialment en dues pantalles, *Hunter* descriu l'entorn del parc zoològic del centre d'Anvers. Un visitant solitari, d'origen africà, realitza unes breus *performances* musicals davant de les feres captives. Canta cants de caça tradicionals en la seva llengua d'origen i en francès. Aquests cants solen adoptar la forma d'un diàleg: el cantant es dirigeix als animals com a font d'aliment, però també com a objecte de temor, de burla o de veneració. Basant-se en el contrast i l'ambigüitat, la vídeoinstal·lació mostra la confrontació entre la fauna salvatge en captivitat i el record d'una simbiosi passada entre l'home i l'animal.

Yto Barrada

Nascuda a París el 1971. Viu i treballa a Tànger.

Yto Barrada va créixer entre París, on va néixer, i Tànger. Després d'estudiar història i ciències polítiques a la Sorbona, va seguir l'ensenyament de l'International Center of Photography de Nova York. Al seu treball –que barreja fotografia, cinema, llibres, instal·lacions i escultura–, associa les estratègies documentals a una concepció més mediterrània de les imatges i aborda especialment la realitat complexa de Tànger, zona de trànsit de la immigració clandestina cap a Europa, però també de construcció turística desenfrenada, amb greus conseqüències ecològiques. Yto Barrada també és la fundadora de la Cinémaèque de Tànger.
www.ytobarrada.com

The Botanist, 2008

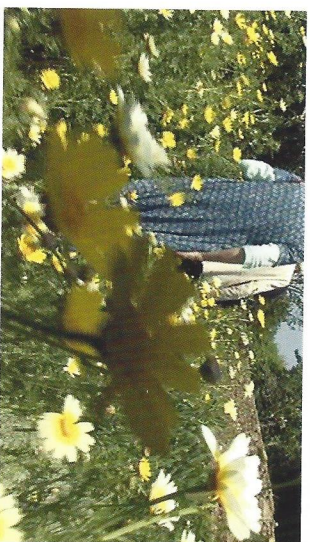
[«El botànic»]

Vídeo, color, so, 21 min 58 s

Cortesia de l'artista i Galerie Polaris (París)

© Galerie Polaris (París)

The Botanist es va rodar al jardí d'Umberto Pasti, expert en ceràmica islàmica i botànic autodidacta que viu entre Milià i el Marroc. El seu jardí, situat en un poble de la costa atlàntica al sud de Tànger, conté centenars de plantes marroquines, entre les quals espècies rares o en via de desaparició. Al llarg d'un dia, rep la visita d'alguns experts botànics anglesos.

Eric Baudelaire

Nascut a Salt Lake City el 1973. Viu i treballa a París.

A través de la pel·lícula, la fotografia, l'estampa o la instal·lació, Eric Baudelaire interroga la relació entre imatge i esdeveniment, document i narració. La seva pràctica artística, basada en un treball de recerca, recorre a escenificacions complexes que enfocuen la realitat i duen l'espectador a qüestionar els modes de producció, construcció i consum de les imatges i dels relats.

www.baudelaire.net

[sic], 2009

Video SD, color, so, 15 min 2 s

Cortesia de l'artista

@ Eric Baudelaire

1907. L'article 175 del Codi Penal japonès prohibeix vendre o mostrar en públic «un document, dibuix o altre objecte obscè».

1947. El segon paràgraf de l'article 21 de la Constitució japonesa de la postguerra garanteix la llibertat de paraula i de premsa i estableix: «La censura no existeix».

1957. La Cort Suprema del Japó ratifica la prohibició de la novel·la de D.H. Lawrence *L'amant de Lady Chatterley*. La Cort manté la interdicció de l'obscenitat, definida com «allò que excita o estimula innecessàriament el desig», cosa que estableix la principal jurisprudència pel que fa a la contradicció aparent entre l'article 21 de la Constitució i l'article 175 del Codi Penal.

1976. *Al No Corrido* («L'imperi dels sentits») de Nagisa Oshima es projecta al Festival de Canes. Encara que s'hagi rodat a Kyoto, la producció de la pel·lícula, així com el revelatge i el muntatge dels negatius, es fan a París. A tall de globus sonda de cara a l'estrena al Japó, es publica a Tòquio un llibre amb el guió del film i fotografies del rodatge. Al juliol, l'editor es inculpat per obscenitat. Durant el judici, Oshima demana a la Cort Suprema que precisi amb quins criteris filosòfics, polítics, legals, conceptuals i visuals es defineix «allò que excita o estimula innecessàriament el desig».

1982. La Cort Suprema del Japó s'absté d'aclarir el concepte d'obscenitat, però absol Oshima. Amb la indefinició semàntica i jurídica que perdura fins avui, les imatges gràfiques importades al Japó estan sotmeses a una censura subjectiva: la representació anatómica explícita queda substituïda pel *bokashi*, la pixelació, el desenfocament o la rascada dels genitals a les pel·lícules o a la premsa.

2008. En un magatzem de Yokohama, uns empleats de Yohan, distribuïdora de premsa internacional, van fulleiant pàgina a pàgina cada revista importada d'art i de moda i decideixen on han d'aplicar la fulla que rascarà delicadament la tinta sobre el paper.

Ursula Biemann

Nascuda a Zuric el 1955. Viu i treballa a Zuric.

Videoartista i teòrica, Ursula Biemann desenvolupa una pràctica centrada especialment en la investigació i barreja el treball de camp amb el vídeo documental sobre regions frontereres i llocs de circulació de poblacions i recursos. A les seves videoinstal·lacions *Black Sea Files* (2005), *Egyptian Chemistry* (2012) i *Deep Weather* (2013), s'interessa per l'ecologia social del petroli i l'aigua. El seu últim vídeo, *Forest Law* (2014), que tracta dels recursos ecològics de l'Amazònia, és un encàrrec del Broad Art Museum de Michigan.

www.geobodies.org

Deep Weather, 2013

[«El clima a l'abisme»]

Vídeo HDV, color, so, 9 min 4 s

Cortesia de l'artista

© Ursula Biemann 2013

Una vista aèria de l'escorça terrestre devastada a la província canadenc d'Alberta constitueix una mostra de les pràctiques geològiques que es duen a terme per extreure el petroli. El canvi climàtic, agreujat per projectes com els de les sorres bituminoses del Canadà, posa en perill amplis sectors de la població mundial. Paral·lelament, la fosa de les glaceres de l'Himàlaia, l'elevació del nivell dels mars del planeta i els esdeveniments climàtics extrems imposen a la població de Bangla Desh que s'adapti a aquests canvis. A la pel·lícula, els habitants construeixen a mà nua dics de fang al delta, moltes zones del qual quedaran submergides en un futur pròxim.

Wim Catrysse

Nascut a Lovaina el 1973. Viu i treballa a Anvers.

Des del final dels anys noranta, a les seves videoinstal·lacions, Wim Catrysse s'interessa pels límits de les construccions visuals agafant com a punt de partida un edifici arquitectònic o elements topogràfics. Plasma les seves investigacions en obres cinematogràfiques on té un paper determinant el joc de forces elementals i el seu equilibri. Això genera un cúmul d'imatges que transmeten una amenaça física, que tenen un component perturbador i, tot sovint, qüestionen l'evidència de les nostres percepcions més banals.

MSR, 2012

Vídeo HD, 16/9, color, so, 14 min 58 s

Cortesia de l'artista

© Wim Catrysse

Al desert de Kuwait, enmig d'un decorat estrany situat a prop de la *Main Supply Road* (via principal d'abastament per on transita la major part del material destinat al sosteniment de les operacions militars), hi corre un estol de gossos vagabunds. Per tal d'afrontar una violenta tempesta de sorra, busquen refugi darrere d'objectes abandonats i caven forats, incansablement, decidits a sobreviure en aquest entorn hostil.

Declinación Magnética

Aimar Arriola, José Manuel Bueno, Diego del Pozo, Eduardo Galvagni, Sally Gutierrez, Julia Morandera Arrizabalaga, Silvia Zayas

Grup d'investigació i producció situat a Madrid i Bilbao que aplega artistes visuals, teòrics i comisaris. Declinación Magnética basa el seu treball en els estudis decolonials i postcolonials. Aporta la hibridació de metodologies que resulta de l'ús d'estratègies artístiques i d'investigació en altres àrees de la pràctica i de la producció de coneixement. Declinación Magnética es va crear en el context de la plataforma de recerca «Decolonizant el coneixement i les estètiques», un projecte de Matadero Madrid i del Goldsmiths College de Londres que es va iniciar a la tardor del 2012. www.declinacionmagnetica.wordpress.com

Margen de error (Libros de texto), 2013

Vídeo, color, so, 17 min 14 s

Cortesia Declinación Magnética

© Creative Commons

Primer projecte del col·lectiu, *Margen de error* consta d'una sèrie de vídeos que també s'han dissenyat per ser presentats en forma d'instal·lació. Aporta el passat i el present colonial espanyol a través d'una aproximació crítica als relats al voltant del descobriment i la colonització d'Amèrica, tal com perduren als manuals escolars, des de la perspectiva tant del tractament gràfic i literari del tema als llibres conformes al programa oficial vigent com de les possibilitats d'un ús crític d'aquests llibres a l'aula. *Libros de texto* és fruit d'una sèrie de dinàmiques de grup, entre alumnes i professors d'ESO, basades en la «desconstrucció» de l'estructura habitual d'una classe d'història i la seva posterior reconfiguració en una seqüència d'exercicis: debats sobre diferents conceptes generalitzats (o ignorats) en l'ensenyament d'aquestes temàtiques, memorització de textos concrets o intervencions físiques sobre els llibres.

Theo Eshetu

Nascut a Londres el 1958. Viu i treballa entre Roma i Berlín.

A les seves pel·lícules i videoinstal·lacions, Theo Eshetu explora els conceptes de percepció, identitat cultural i allò sagrat mitjançant dispositius visuals i òptics complexos (efectes calidoscòpics, projecció multipantalla, mosaic d'imatges...). Analitza especialment les relacions entre les cultures africanes i les europees basant-se en l'antropologia, la història de l'art, la recerca científica i la religió.

The Return of the Axum Obelisk, 2009

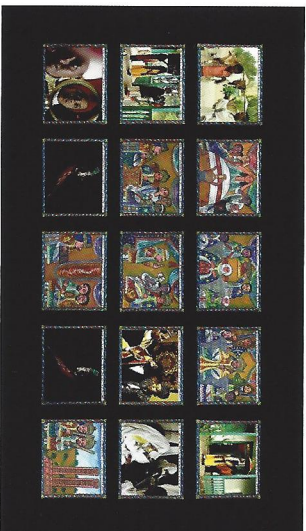
[«El retorn de l'obelisc d'Aksum»]

Vídeo, color, so, 26 min 46 s

Cortesia de l'artista

© Theo Eshetu

Aquest vídeo, presentat inicialment en format d'instal·lació amb quinze pantalles, mostra el retorn a Etiòpia de l'obelisc «nomà» d'Aksum, més de setanta d'anys després que Mussolini se l'endugués a Itàlia com a botí de guerra. A partir de les seves pròpies imatges rodades al voltant d'aquesta restitució poc comuna, d'imatges d'arxiu i de reproduccions de pintures etiòpiques tradicionals que ens narren el mite original de la reina de Sabà, que va regnar a Aksum i la seva regió, Theo Eshetu ha creat una obra pluridimensional. La complexitat compositiva reflecteix l'homenatge que l'artista vol retre a la proesa tècnica que va significar el retorn al seu país d'aquest monument imponent.

Mahdi Fleifel

Nascut a Dubaï el 1979. Viu i treballa a Londres.

Director i artista palestí, Mahdi Fleifel va créixer en un camp de refugiats al Líban. Els seus relats s'inspiren en la seva experiència d'home desarrelat, que confronta amb la de persones pròximes que comparteixen la mateixa història. Filma els seus intercanvis en el dia a dia i així revela facetes de l'exili que no se solen mostrar.

Es va diplomar a la British National Film and Television School el 2009. Va dirigir *Shodt in the Beautiful Well* (2003), *A World Not Ours* (2012) i ara treballa en un nou projecte que és una continuació directa de *Xenos* (2013).

Xenos, 2013

Vídeo HD, color, so, 12 min

Cortesia de l'artista

© Nakba FilmWorks

El 2010, el palestí Abu Eyad s'escapa amb altres persones d'Alin al-Hilweh, el camp de refugiats més important del Líban. La destinació que somien és Europa. Amb l'ajut de contrabandistes, fugen per Síria i Turquia abans d'arribar a Grècia, lloc d'esperança i paradís imaginat. Però Grècia pateix una greu crisi econòmica, política i social, i els seus somnis no triguin a estavellar-se contra una realitat brutal que escassament els permet sobreviure. A falta de poder accedir a una existència millor, els joves refugiats perden el temps en un univers paral·lel. Consumeixen drogues per enganyar l'avoriment i el buit. Els diners necessaris vénen de la prostitució a la qual es dediquen tant els homes com les dones.

Sirah Foighel Brutmann i Eitan Efrat

Nascuts a Tel Aviv el 1983. Viuen i treballen a Brussel·les.

Sirah Foighel Brutmann i Eitan Efrat col·laboren des de fa anys en obres audiovisuals on s'entremesclen vida privada i context geopolític. Així, el seu treball fa ressaltar la dimensió performativa del vídeo.

Printed Matter, 2011

[«Impressions»]

Pel·lícula de 16 mm transferida a vídeo HD, 4/3, color, so estèreo, 29 min

Cortesia dels artistes

© Sirah Foighel Brutmann i Eitan Efrat

Printed Matter agafa com a material de partida les imatges preses per André Brutmann, fotoperiodista independent que va cobrir el Pròxim Orient durant dues dècades per a publicacions locals i internacionals, fins a la seva mort, el 2002. La seva important col·lecció, que constitueix una crònica visual del conflicte palestíisraelià, conté escenes de protestes civils, violència armada, dols i discursos polítics, tant a l'Estat d'Israel com als territoris ocupats. Quan es converteix en pare el 1983, aquest professional dels mitjans de comunicació també es posa a fotografiar regularment la seva família. *Printed Matter* mostra, en tres seqüències de deu minuts, una selecció de fulls de contactes i sobres de negatius trets del seu arxiu. La testimoni privilegiada d'aquestes històries –Hanne Foighel, companya d'André Brutmann i periodista independent– recorda aquesta època passada fent desfil·lar aquestes imatges i deixant aflorar els seus records.

Peter Friedl

Nascut a Oberneukirchen (Àustria) el 1960.

Viu i treballa entre Berlín i Nova York.

La pràctica artística de Peter Friedl explora la construcció de la història i dels conceptes alhora que proposa nous models narratius.

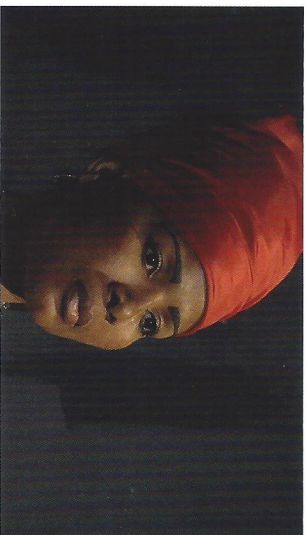
Bilbao Song, 2010

Video color, so, 5 min 53 s

Cortesia de l'artista i Guido Costa Projects (Torí)

© Peter Friedl

En un teatre buit, l'espectador es veu confrontat amb l'escenificació d'una sèrie de quadres vius, inspirats en la pintura de temàtica històrica, des d'*Enric IV Jugant amb els seus fills* (1817) de Jean-Auguste-Dominique Ingres fins als quadres de l'Escola Basca realitzats entre el 1915 i el final de la Guerra Civil espanyola. Amb les relacions que es creen entre els protagonistes de les diferents escenes, sembla que Friedl vulgui proposar una alternativa al relat historicista convidant-nos a interpretar d'una altra manera aquestes pintures històriques. Enmig d'aquestes escenes s'infilren personatges emblemàtics relacionats amb la cultura basca: Julien Madariaga (advocat, cofundador d'ETA i, més endavant, de l'organització pacifista Elkarri) i Pirritx eta Porrotx (parell de pallassos que defensen l'eusquera). El video va acompanyat d'una interpretació en viu de la cançó «Bilbao Song», tret de *Happy End* de Bertolt Brecht, Elisabeth Hauptmann i Kurt Weill.

Yang Fudong

Nascut a Pequín el 1971. Viu i treballa a Xangai.

Les pel·lícules i els treballs fotogràfics de Yang Fudong, moltes vegades inspirats en la pintura tradicional xinesa, examinen les tensions entre els conceptes d'urbà i rural, història i present o materialisme i intel·lectualisme. La seva qualitat atemporal i onírica, les llargues seqüències aturades en el temps, així com les múltiples interpretacions i trames del relat, reflecteixen els mistèris de l'idealisme i de la ideologia d'una nova generació. Al mateix temps, aquestes obres expressen els ideals i les angústies dels joves, que tenen dificultats per trobar el seu lloc en vista dels canvis ràpids que coneix la Xina actualment.

Seven Intellectuals in Bamboo Forest, Part I, 2003

[«Set intel·lectuals en un bosc de bambús, part I»]

Pel·lícula de 35 mm transferida a DVD, blanc i negre, so, 29 min

Cortesia de l'artista i de la galeria Marian Goodman (París / Nova York)

© Yang Fudong

Aquesta pel·lícula en blanc i negre i en cinc parts s'inspira en els llegendaris set savis, un grup d'intel·lectuals xinesos del segle III que es van allunyar del govern per refugiar-se al camp i dur una vida basada tant en la reflexió procedent del taoisme com en el consum excessiu d'alcohol. La seva famosa rebel·lió es va representar al llarg dels segles en l'art tradicional asiàtic. A la pel·lícula de Fudong, joves ciutadans amb jaquetes i maletins de moda es retiren a les muntanyes per admirar la bellesa de la naturalesa. L'artista suggereix que aquests joves, ben educats i econòmicament independents, no deixen de buscar profunditat i autenticitat. L'obra, que empra l'estètica del cinema negre, descriu la nova experiència de la modernitat a la Xina tot il·lustrant els temes universals de l'aïllament i l'alienació.

Pauline Horovitz

Nascuda a Bordeus el 1978. Viu i treballa a París.

A la frontera entre el documental, la ficció i el cinema experimental, les pel·lícules i les peces sonores de Pauline Horovitz s'inspiren en la mateixa família de l'artista, en personatges extravagants que s'ha anat trobant i en la seva pròpia persona. Les figures que escenifica no acaben d'encaixar en el món i revelen sense proposar-s'ho la incongruïtat, per no dir la violència, de les normes i els prejudicis socials. D'aquesta matèria, l'artista en treu obres contingudes que oscil·len constantment entre el burlesc, la fantasia, la gravetat i el dolor.

Des châteaux en Espagne, 2013

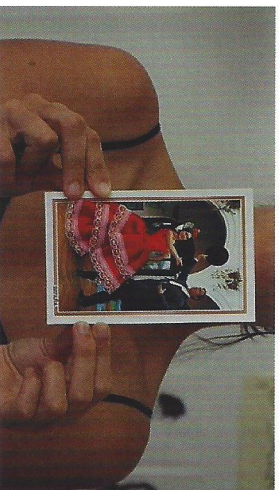
[«Fantasies espanyoles»]

Video HD, color, so, 25 min 50 s

Cortesia de l'artista i QUARK Productions (París)

© Pauline Horovitz

Fantasia burlesca que manleva elements a l'*spaghetti western*. *Des châteaux en Espagne* explica Espanya tal com la va somiar i esperar la família de la narradora, a l'època en què, per intentar sobreviure, més valia que els jueus d'Alemanya i la Polònia tinguessin una maleta sempre a punt. Durant una estada a Madrid, la narradora descobreix amb falsa ingenuïtat una Espanya de postal, l'autoronia, l'humor fred i la neutralitat fingida caracteritzen la veu en off de la narradora, que compagina fragments dispersos del present, al qual costa adaptar-se, i d'un passat dolorós.

Marine Hugonnier

Nascuda a París el 1969. Viu i treballa a Londres.

A les seves pel·lícules, fotografies o obres sobre paper, Marine Hugonnier investiga, desconstrueix i perverteix les convencions representatives inventant mètodes de recerca que s'inspiren en l'antropologia i utilitzant jocs formals com ara l'absència d'imatges, el seu recobriment o la reinterpretació de formes conegudes.

www.marinehugonnier.com

Apícula Enigma, 2013

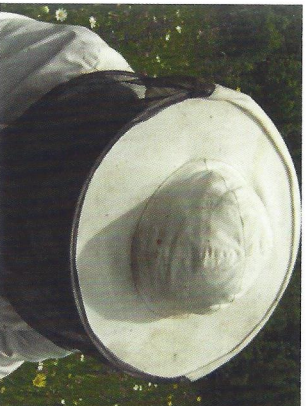
Pel·lícula de 35 mm transferida a Blu-ray, color, so, 25 min 56 s

Cortesia de Galeria Fortes Vilaça (São Paulo)

i Galeria Noguerras Blanchard (Madrid)

© Marine Hugonnier

Aquesta pel·lícula és un documental d'animals rodat a la Caríntia (Àustria), regió coneguda per la seva tradició apícola. Mostra el rusc i la colònia, la recollida del pol·len i el nèctar, l'eixam d'abelles que deixa el rusc per volar fins a l'arbre més pròxim i torna a volar per desaparèixer dins el bosc. Marine Hugonnier intenta seguir de molt a prop la realitat factual del rodatge filmant l'equip i el procés de filmació, així com l'espai entre l'equip i les abelles. Amb aquest treball, l'artista qüestiona les convencions del documental d'animals i busca la distància des de la qual el món animal pot conservar el seu misteri, tal com suggereix el títol de la pel·lícula, *Apícula Enigma*, que significa literalment «enigma apícola».

Hayoun Kwon

Nascuda a Seül el 1981. Viu i treballa a París.

Les pel·lícules d'Hayoun Kwon agafen com a punt de partida materials documentals diversos i se centren en temàtiques relacionades amb la memòria individual i col·lectiva. El seu país d'origen, Corea del Sud, és molt present a les seves obres. Les seves imatges al·ludeixen a les transparències i les opacitats del llenguatge i qüestionen la construcció material i immaterial de la història.

Manque de preuves, 2011

[«Manca de proves»]

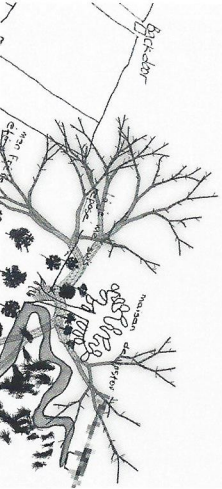
Pel·lícula d'animació documental, HD, color, so (Dolby Surround prologic), 9 min 27 s

Producció: Le Fresnoy

Cortesia de la galeria Dohyang Lee (París)

© Hayoun Kwon

A Nigèria, ser germans bessons pot ser una benedicció o una maledicció. L'Oscar havia de ser sacrificat amb el seu germà durant una festa ritual, però va aconseguir escapar-se. Exiliat a França, presenta una sol·licitud d'asil, que li és denegada per manca de proves. A través d'una reconstrucció amb imatges de síntesi, Hayoun Kwon aborda la restitució de la memòria i la dimensió fictícia del testimoniatge. *Manque de preuves* es troba a mig camí entre el conte i la història viscuda. La frontera entre la realitat i l'imaginari és imperceptible. La pel·lícula observa les paradoxes del relat de refugiats i posa de manifest l'ambigüitat de la realitat davant la llei.

Martin Le Chevallier

Nascut a Fontenay-aux-Roses el 1968. Viu i treballa entre Rennes i París.

Els projectes de Martin Le Chevallier escenifiquen amb ironia l'absurditat de certes pràctiques i ideals contemporanis. Entre altres propostes, va dissenyar un joc de vídeo/vigilància, va crear un servidor telefònic dedicat a les patologies consumistes, es va fer auditar per una consultoria o va anar en processó a Brussel·les per presentar-hi una bandera europea miraculosament resguardada. En contrapunt, du a terme un treball més cinematogràfic. Així, *L'An 2008* (2010), a la vegada pel·lícula i instal·lació, proposa un relat picaresc de la globalització mentre que *Le Jardin d'Attila* (2012) ens passa la per mans possibles. Le Chevallier també és codirector artístic del diari *Libération*.

www.martinglechevallier.net

Le Jardin d'Attila, 2012

[«El jardí d'Àtil·la»]

Vídeo, color, so estèreo, 32 min 5 s

Aquesta obra ha rebut el suport del Centre national des arts plastiques – Dispositif Image / Mouvement

© Aurora films, 2012

Le Jardin d'Attila posa en escena les peregrinacions intel·lectuals d'un caminant. Conversa amb els interlocutors més variats amb qui es fa preguntes sobre el destí d'un món que ha perdut els seus fonaments i revisita la història de les utopies. Podríem abolir la família, el comerç o l'Estat? A la cruïlla entre l'antropologia, el Jacques el Fatalista de Diderot, el Sant Antoni de Flaubert, el Quixot de Cervantes o les utopies més indomables, *Le Jardin d'Attila* proposa una immensió subjectiva en la fantasia dels possibles.

Naeem Mohaiemen

Nascut a Londres el 1969. Viu i treballa entre Dacca i Nova York.

Autor i artista plàstic, Naeem Mohaiemen aborda, a través de la fotografia, el cinema i l'assaiig, històries de ruptura, especialment les dels ideals d'esquerra i els fracassos de les utopies.

www.shobak.org

Rankin Street, 1953, 2013

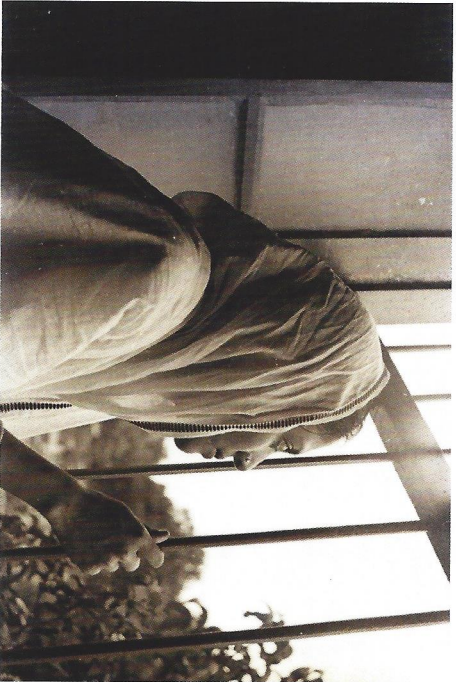
[«Carer Rankin, 1953»]

Video, color, so, 7 min 43 s

Cortesia de l'artista

© Naeem Mohaiemen

Quan Naeem Mohaiemen descobreix una caixa de fotografies que el seu pare va fer anys abans del seu naixement, s'interroga sobre els arxius familiars, les fallades de la memòria i la funció de les imatges com a suports del record.

Wendy Morris

Nascuda a Walvis Bay (Namàbia) el 1960. Viu i treballa a Bèlgica.

A la seva obra, que consta principalment de pel·lícules d'animació al carbó, Wendy Morris s'interroga sobre les diferents formes de representació del continent africà a Europa. Aquesta artista sud-africana multidisciplinària –animació, curtsmetratges i obres sonores– va estudiar belles arts i història de l'art al seu país, abans d'obtenir un doctorat en art a la Universitat de Lovaina amb un triptic de curtsmetratges, *The Salvation Project*.

www.wendymorris.blogspot.fr

Orlando's Book, 2013

[«El llibre d'Orlando»]

Pel·lícula d'animació, blanc i negre, so, 3 min 52 s

Cortesia de l'artista

© Wendy Morris, 2014

El punt de partida de la pel·lícula és el llibre de paisatges que un dia va rebre Orlando, un nen criat a les missions de Sud-àfrica i, d'altra banda, avantpassat de Wendy Morris. Amb *Orlando's Book*, l'artista elabora una reflexió entorn de la memòria dels llocs amb la voluntat de reconciliar el record d'indrets que coneixem a través dels llibres i no hem visitat mai amb el d'aquells llocs on hem anat i que no hem vist mai en il·lustracions.

Carlos Motta

Nascut a Bogotà (Colòmbia) el 1978. Viu i treballa a Nova York.

Carlos Motta és un artista multidisciplinari amb una obra que manlleua elements de la història política per explicar, a través de contrarelatats, les històries, els pobles i les identitats esborrades.

www.carlosmotta.com

Nefandus, 2013

Video HD, 16/9, color, so, 13 min 6 s

Cortesia de l'artista

© Carlos Motta, 2014

Nefandus Trilogy són tres curtmetratges recents de Carlos Motta sobre la sexualitat a les èpoques prehistòrica i colonial. A *Nefandus*, un home baixa en canoa pel riu Don Diego a la Sierra Nevada de Santa Marta, a la Colòmbia caribenya. El paisatge té una bellesa «salvatge». L'home explica històries de pecadors nefandos –delictes abominables o inconcebibles–, d'actes de sodomitats comesos durant la conquesta. Si és un fet ben documentat que els conqueridors espanyols utilitzaven el sexe com a arma de dominació, què sabem de les tradicions homoeròtiques prehistòriques? De quina manera la moral cristiana ensenyada per les missions catòliques i propagada mitjançant la guerra durant la conquesta va transformar la relació dels indígenes amb el sexe? *Nefandus* busca en el paisatge, en els seus moviments i sorolls boccins d'història que encara no s'han dit o que queden mig ocultats o estigmatitzats als testimoniatges històrics.

Els Opsomer

Nascuda a Gant el 1968. Viu i treballa entre Brussel·les et Rufrisque (el Senegal).

Basat en un arxíu d'imatges urbanes que es va desenvolupant des de fa anys, el treball d'Els Opsomer dirigeix la seva mirada a les conseqüències de la globalització en la integritat de l'individu i aborda el fracàs de les utopies de la modernitat.

Building Stories #001 [That Distant Piece of Mine], 2014

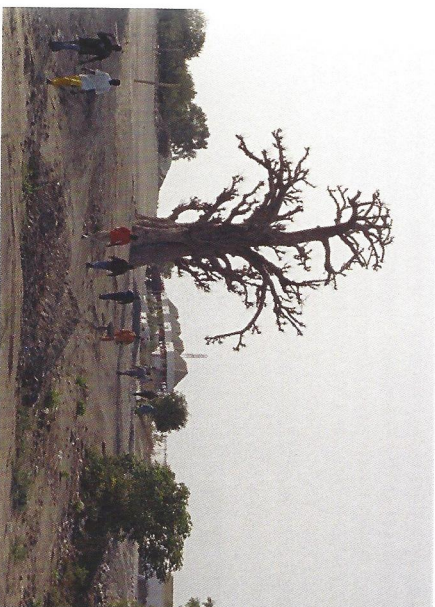
[«Construir històries núm. 001 [Aquesta part distant de mi]»]

Pel·lícula de 16 mm transferida a video HD, color, so, 42 min 27 s

Cortesia de l'artista

© Els Opsomer

Building Stories #001 [That Distant Piece of Mine] s'ofereix com un passeig documental i poètic pel Senegal que mostra la vagabunderia dels habitants en un entorn urbà que sembla marcat tant pel progrés com per la seva absència, amb edificis plantats al paisatge com ovnis o bé infraestructures abandonades. La tensió de la pel·lícula neix de la interacció entre allò familiar i allò estrany, entre allò que està construït i allò que es va desconstruint, entre les històries que s'inventa l'espectador i les que li expliquen les escenes.

Daniela Ortiz i Xosé Quiroga

Nascuda a Cuzco (el Perú) el 1985. Viu i treballa a Barcelona. Nascut a Ourense (Espanya) el 1979. Viu i treballa a Barcelona.

El treball de Daniela Ortiz i Xosé Quiroga es proposa crear espais de tensió per explorar els conceptes de raça, classe, nacionalitat i gènere i per poder, d'aquesta manera, analitzar el comportament social. Des de fa uns quants anys, diversos dels seus projectes i investigacions giren entorn de la qüestió migratòria i de les mesures que prenen els estats i els països d'acollida per fer-hi front.

Daniela Ortiz i Xosé Quiroga són redactors del web d'informació independent *antigonia.com*, que té com a objectiu treure a la llum determinats esdeveniments contrastant la informació tretada dels mitjans de comunicació de massa amb la dels mitjans independents. www.daniela-ortiz.com / www.antigonia.com

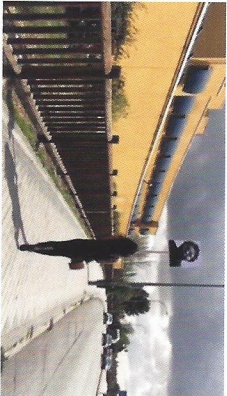
Homenaje a los caídos, 2012

Video, color, so, 17 min 11 s

Cortesia dels artistes

© Daniela Ortiz i Xosé Quiroga

Passellant una pancarta amb una foto de la immigrant congoleesa Samba Martine i, a l'altra cara, la inscripció «Després de 38 dies de detenció al centre d'internament d'estrangers d'Aluche, va morir a l'Hospital 12 d'Octubre», Daniela Ortiz va realitzar una ruta per Madrid el dia de la Festa Nacional, el 12 d'octubre. Va anar des de la plaça de Colón fins a l'Hospital 12 d'Octubre –on Samba Martine va perdre la vida l'any 2011– fent parades simbòliques davant l'antic domicili del polític congolès Moïse Tshombe i davant el centre d'internament d'Aluche.

Anxiong Qiu

Nascut a Chengdu (la Xina) el 1972. Viu i treballa a Xangai.

Les obres d'Anxiong Qiu –pintures, videoinstal·lacions i pel·lícules d'animació basades moltes vegades en dibuixos a l'aiguada en la tradició xinesa– aborden amb una dimensió onírica el pas del temps i la ineluctabilitat del canvi. L'artista construeix una reflexió entorn de la interacció entre la cultura antiga i la moderna, la degradació del medi ambient, la urbanització massiva i la fractura social.

www.qiuanxiong.net

Flying South, 2006

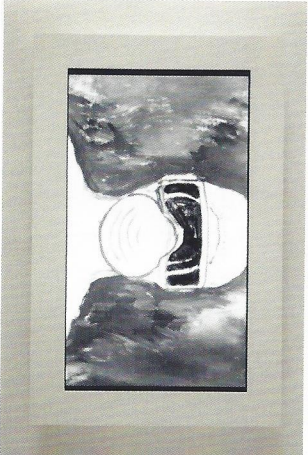
[«Vol cap al sud»]

Pel·lícula d'animació, blanc i negre, so, 8 min 59 s

Cortesia de l'artista

© Anxiong Qiu

Flying South presenta una successió d'imatges de camps devastats per la cultura intensiva i paisatges en via de desaparició, animals mutants i transmissors d'epidèmies, inhumacions de massa, il·lbres cremats o que surten volant de bibliotèques... Tota una sèrie de visions caòtiques que parlen d'un ordre social pertorbat, l'equilibri original del qual queda al·ludit en el títol de la pel·lícula, que fa una referència poètica a la migració dels ocells i al cicle de les estacions. Amb aquest conte negre, Anxiong Qiu remet, entre línies, als aspectes més foscos de la realitat contemporània xinesa.

Khvay Samnang

Nascut a Svay Rieng (Cambodja) el 1982. Viu i treballa a Phnom Penh.

Khvay Samnang treballa sobre els conceptes de mediació, canvi i continuïtat. Proposa reinterpretacions de la història, de les pràctiques culturals establertes i de casos litigiosos pendents. És membre fundador del col·lectiu d'artistes Stiev Selapak així com dels espais Sa Sa Art Projects (2010) i SA SA BASSAC (2007).

Untitled, 2011

[«Sense títol»]

Vídeo, color, so, 4 min 22 s, en bucle

Cortesia de l'artista i SA SA BASSAC (Phnom Penh)

© Khvay Samnang

Aquest vídeo, que també es pot presentar en format d'instal·lació, tracta de la privatització dels llacs públics de Phnom Penh per part de les autoritats cambodjanes, que van pactar de forma il·legal amb promotors per fer fora milers de veïns de les ribes. Així, quatre mil famílies van ser expulsades dels voltants del llac Boeung Kak, ubicat al centre de la ciutat. En les nou *performances* que va realitzar al llarg de l'any 2010 durant les pauses dels agents de seguretat a l'hora de dinar, l'artista es ficava a les aigües d'aquests llacs a diferents etapes del seu condicionament i es vessava una galleda de sorra al cap. Aquest acte simple i repetitiu remet al terraplenament i l'apropiació d'aquest llacs.

Allan Sekula

Nascut a Erie (els Estats Units) el 1951. Mort a Los Angeles el 2013.

Poc després d'obtenir el seu màster en belles arts a la Universitat de San Diego el 1974, Allan Sekula va començar a publicar a *Artforum* articles en els quals explorava els usos socials de la fotografia. Aquests escrits, recollits el 1984 a *Photography against the Grain: Essays and Photo Works 1973-1983*, van modificar profundament la manera de conceptualitzar la funció documental d'aquest mitjà.

Paralel·lament, des del principi dels anys setanta, el seu treball sobre les seqüències fotogràfiques, els textos escrits, els diaporames i les gravacions sonores va seguir una evolució semblant a la del cinema.

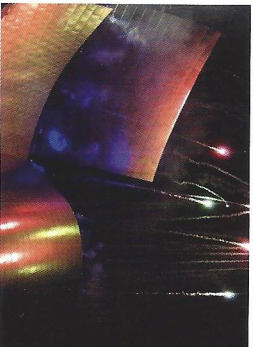
Gala, 2005

Vídeo digital transferit a DVD, color, so, 26 min

Cortesia de l'Estate of Allan Sekula

© Estate of Allan Sekula

El monumental Walt Disney Hall s'inaugura a Los Angeles a l'octubre del 2003. Durant la cerimònia d'inauguració d'aquest edifici, obra de l'arquitecte Frank Gehry, la teatralitat del lloc s'acosta a la grandiloqüència. Rajos de color rosa, lila i groc ratllen el cel com en un ballet de conte de fades. La càmera d'Allan Sekula dissoca aquest acte mundà i esbossa el retrat d'una societat que fatxendeja en esmòquing i vestits de gala a l'escala monumental de l'entrada. La pel·lícula, que, sense ser demostrativa, capta detalls molt significatius, proposa una crítica calidoscòpica de la cultura de les classes privilegiades i qüestiona les fronteres entre espai públic i espai privat.

Atsushi Wada

Nascut a Kobe (el Japó) el 1980. Viu i treballa a Kobe.

Les obres d'Atsushi Wada es presenten habitualment en forma d'al·legories i contes que la majoria de vegades ofereixen a l'espectador evocacions força misterioses. A les pel·lícules d'animació de l'artista, el concepte tradicional japonès de *ma*, que designa «els intervals entre les coses», hi apareix recurrentment.

www.kankaku.jp

In a Pig's Eye, 2010

[<<A l'ull d'un porc>>]

Pel·lícula d'animació HDCAM, color, so estèreo, 10 min 9 s

Cortesia de CaRTe blANCh

© Atsushi Wada / Tokyo University of the Arts

Un porc gegant jueu en un jardí banal i bloqueja la porta de la casa. Aquesta està ocupada per una família nombrosa formada pel pare, la mare, l'avi, sis fills i un gos. Les feines diàries monòtones que es veuen a l'interior de la casa contrasten amb els jocs més alegres de l'exterior, però, en conjunt, la pel·lícula plasma l'avoriment i l'absurditat de la vida de cada dia. L'obra té una tonalitat sèpia que recorda la pintura tradicional japonesa sobre rolles de paper.

Artur Żmijewski

Nascut a Varsòvia el 1966. Viu i treballa a Varsòvia.

A les seves fotografies, pel·lícules i vídeos, Artur Żmijewski investiga els codis socials mitjançant l'observació de situacions insòlites reals o que ell mateix inventa. Considera el seu treball com un desencadenant d'esdeveniments durant els quals recorre a estratègies d'acció polítiques per crear guions que provoquin els participants, amb la voluntat de documentar-ne les reaccions. El seu treball explora molt sovint els traumes provocats per fets històrics o sociopolítics.

Habana Libre, 2010

Vídeo, color, so, 24 min 44 s

Cortesia de l'artista, de la Foksal Gallery Foundation (Varsòvia) i la Galerie Peter Kilchmann (Zúric)

© Artur Żmijewski

Habana Libre va ser rodada a Cuba. Artur Żmijewski camina pels carrers de L'Havana i filma al seu voltant gent ocupada a recuperar deixalles, cosir roba o vendre menjar. Les imatges no tenen comentaris. La pel·lícula mostra un ampli retrat d'una ciutat i els seus habitants.

Arts Santa Mònica

Centre de la creativitat

La Rambla, 7, 08002 Barcelona

T 935 671 110

www.artssantamonica.cat

Entrada Lliure

De dimarts a dissabtes d'11 h a 21 h

Diumenges i festius d'11 h a 17 h

Dilluns tancat

JEU DE PAUME

Inventar el possible

Una videoteca efímera

Comissàries Hilde Van Gelder, Marta Ponsa Salvador

Coordinació Judith Czernichow (Jeu de Paume), Fina Duran (Arts Santa Mònica)

Coordinació itinerància Guillemette Lorin

Exposició organitzada pel Jeu de Paume (París)

amb la col·laboració d'Arts Santa Mònica

Arts Santa Mònica

Direcció Jaume Reus

Sotsdirecció Manuel Guerrero

Coordinació general Fina Duran, Marta Garcia

Administració Cristina Güell

Edicions Cinta Massip

Comunicació i premsa Neus Purtí, Cristina Suau

Coordinació audiovisual Lorena Louit

Relacions externes Alicia González, Jordi Miras

Àrea tècnica Xavier Roca, Eulàlia Garcia

Secretaria Maria Jesús Couso, Mònica García

Patrocina

En el marc de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA